

Վայաստանում հիմնակա-
նում սղառվում է տեղա-
կան մսամբերի որակով ու
սննդային արժենով անհամեմա-
տելի դրսից ներկրվող այն բանա-
կության հետ, որն օգտագործում
են վերանայակող արտադրություն-
ները: Իհարկե, բնակչության անվ-
ճարունակությունը նկատի առնե-
լով, դժվար է ենթադրություններ
անել, թե տեղական մքերը որիք-
նով է բավարում իրական դա-
հանջարկը: Սակայն որ նախըն-
թելի է դրսից բերվածից, հաստ-
առում են բոլոր մասնագետները:

Ված մարդու օգանիզմում ախտանիշները ի հայտ են զալիս ոչ անմիջապես: Տարիների ընթացքում հիվանդությունը կարող է ավերել մարդու մարմինը, իսկ երբ վերջապես հայտնաբերվի, անհնար է դարձել, թե երբ եւ որտեղից զնած մսամթերն է վարակի դաշնառ դարձել:

Գյուղնախարարությունում ստեղծվեց անասնաբուժության, անասնաբուժության, անասնագիշարանակի հաշվառման ու հաճարակալման գործակալություն: Խախատեսվում է մարզերում եւստեղծել նույն դերը կատարող ուղարկան առեւտրային կառույցներ, որոնք դիմի իրականացնեն մսամբերի անվտանգության բոլոր վերահսկողական միջոցառումները դեմուտավերի շրջանակներում եւ դրանից դուրս: ՀՀ գյուղնախարարության անասնաբուժական սղասարկումների բաժնի

ղացին թաւցնում է կօսիասիս
րի թվաբանակը հույս ունենալու
հայտնվել «Փառոսի» կամ նղա-
շի այլ ցուցակներում: Այս իրողու-
թյունը ուղղակիորեն հարվածու-
թ անվտանգ, առողջ մսամբեր ս-
ղահովելու երաշխիներին: Գյուր-
նախարարությունը դատվաստա-
նյութերը քաշնում է ըստ ներկա-
յացված զիխաբանակի, որը մօւս-
տես ավելի միշտ է լինում, քան իրա-
կանում: Դա հիվանդության սա-
րածման սղանալիք է ստեղծու-
նած դատվաստված կենդանինե-
րի հանար, քանի որ հիվանդ կե-

լայս տաւառում սահած բազայիս
մորթերն են իիմնականում դաս-
ճառ դառնում իիվանդության ու
վարակի սղառնալիի: Խուսափե-
լով Վաճառի թույլտվություն ար-
տնող փաստաբորի ծեօթերումից,
որի համար դեմք է վճարել 1500-
2000 դրամ, գյուղացիները մորթ
կատարում են որսեղ դատահի եւ
միսը հանձնում են ում դատահի:
Դամայնեային անասնաբույժի գլ-
խավոր անելիից լինելու է նաեւ
այս բարդ խնդրի վերահսկողու-
թյունը: Առայժմ, սակայն, անռոշ
է մնում սղառնանցների հեռան-

Մասմբերի անկանզության երաշխիքներ սպառողին

Իսկ անսանաբույժներին՝ աշխատավորելու

Բայց նշանակեած առկա է տեղական մսամբերի անվանգության խնդիրը, որը գնորդին սիմուլ է թերահավատորեն Վերաբերվել նաեւ տեղականին:

Անցած տարի մայրաբաղադրում, Կոմիտասի ուսուկայում սիրելու հայությունը վարակված կենդանու միև էր վաճառի ներկայացվել: Այն ժամանակին հայտնաբերվելու եւ մարդկանց հիվանդանալու դեմքերը չեղան: Դրանից 2 տարի առաջ Արթիկի տարածաշրջանի Սարասկ գյուղում 14 մարդ հիվանդացավ վարակված մնից, հաջորդ տարում եւս 3-ը Swetjrh շրջանում: Բարեկախտաբար, 2 դեմքում էլ հիվանդության մասկային տարբերակն էր, թուային ու աղիտային տեսակներից փրկություն չկա: 2003 թ.-ին դաբաղի բռնկում եղավ Վարդենիսի տարածաշրջանի Մեծ Սասրիկ գյուղում: Մյուս վտանգավոր հիվանդության բռնցելովի վարակի դեմքերը դժվար է վերահսկել: Այն հայտնաբերվում է միայն կենդանու արյունը ստուգելու միջոցով: Դրա դեմք դաշվառութեան պահումը կամ մասնաւութեան պահումը կամ

րը: Դաղարեցին գործել մարզայի եւ ընդհանրապես խուռա տնտեսություններին կից ստեղծված սղան դանոցները: Առանց մորթված կենդանու մսեղիքի հետազոտության առանց սանհտարական հսկողության մթերք անարգել Վաճառիչներկայացվեց ուրիշ անդամներում, մանուկ մեծ Վաճառակետերում: Անկառավարելի իրականացվում են նաև մեծածախ Վաճառք: Իրեն հետեւամբ, գրեթե ամեն տարի հանրադիտությունում հայտնաբերվում էն սիրիական վարակված մսի Վաճառիչ ու հիվանդության դեմքեր: Խնդրին բազմիցս անդրադարձել է նաև «Ազգ»-ը, սակայն տարիներ շարունակ այն մնում էր հիւսանությունների ու օւադրությունից դուրս: Ակնհայտութեն ոչ դեմքան մասնավոր կառույցները ի վիճակի չեղան իրականացնելը բնակչության առողջության հետ կապված այս խիստ կարեւոր գործառույթը:

Այս տարի վերջապես բարեփոխումների ալիքը այս աստվածական էլ հասավ, թեեւ առաջմն վաղ եւ երաշեւ եղաւ:

ոյն Տիգրան Գասդարյանը դա
մում է, որ առաջին խայլը լինելու
է հետազոտական մոնիթորինգ
անցկացումը հանրադետությա-
ող տարածում՝ ստուգելու բարձր
թողի վիճակում տնտեսությունների
կարիքներն ու հիմնախնդիրները: Արդեն իսկ մոտ 700 դաշտա-
նագրեր են կնիվել տարբեր հա-
մայնված տերի անասնաբույժների
հետ յուրաքանչյուրին տարեկան 20
հզ. դրամ միջին աշխատավարձու-
թիւարկե, հնարավորությունների
այնպիսին չեն, որ ամեն համայն-
ություններուն իր անասնաբույժը: Ա-
ռայժմ փոքր զիշաքանակ ունեցող
մի խանի համայնված է կցված
1 անասնաբույժ: Մրանց մեջ մա-
սը հիմնականում խորհրդային
տարիների կաղերեր են, որոնք արդեւ
տասնամյակ ու կես զրկվել են ի-
րենց մասնագիտությամբ աշխա-
տելու հնարավորությունից: Նրանց
առաջին գործը լինելու է անա-
սնաբույժի զիշաքանակի հաշվա-
ռումն ու համարակալումը: Առ
ջիալական կացությամբ դաշտա-
նավորված տարաբնույթը, քա-

Հանին վարակելու Ե նաև նրա
Սիա ինչու, տարին 2 անգամ
թիրախսի դեմ դատաստումնե
չին Գրեկում: Անասնաբուժակ
հիվանդություններից առաջ
վաճագավոր ու առավել հավան
կան են այս ախտի բռնկումնե
Սիրիախսի հարուցիչը հարյուր
վոր տարիներ կարող է կենսութ
յնալ հողում, եւ հատկապես նո
խոտածածկույթի դեմքում իր
կան է կենդանու շփումը դրա հա
Սակայն նույնիսկ զանգվածայ
դատաստումների դեմքում էլ
բացառվում սիրիախսի առկ
յությունը, բանի որ հյուծված,
նառող կենդանիների վրա դա
վասանյութը կարող է անհր
ժես ներգործություն չունենա
Բայց այդ դեմքում գունե հնար
վոր կլինի խուսափել համարա
կից ու կենդանիների մեծ անկո
րեալ:

կարը: Ըստ Տիգրան Գաստարյանի,
կենորնացված մորթեր կազմա-
կերղելու համար խոսվում է միայն
Երեւան քերող 4 մայրուղիներում
սղանդանոցների կառուցման մա-
սին: Մեծ համայնքներում կամ
մարզկենտրոններում փոքր սղան-
դանոցների հեռանկարը կասկա-
ծելի է ու չհստակված: Եվ դարձ չէ,
թե իր միակ կովոր կամ ոչխարը մոր-
թելու ու ծախսելու մասից գյուղա-
ցին ինչքանով նղատակահարմար
կիամարի սեփական ծախսով
կենդանին հասցնել Երեւան, վճա-
րել անհրաժեշտ հետազոտման հա-
մար եւ մորթը կատարել այստեղ: Ա-
ռավել եւս ոչ նախանձելի աշխա-
տավարձով համայնքային անաս-
նարույժները դժվար թե կաշվից
դուրս գան նման իրողությունների
առաջն առնելու համար:

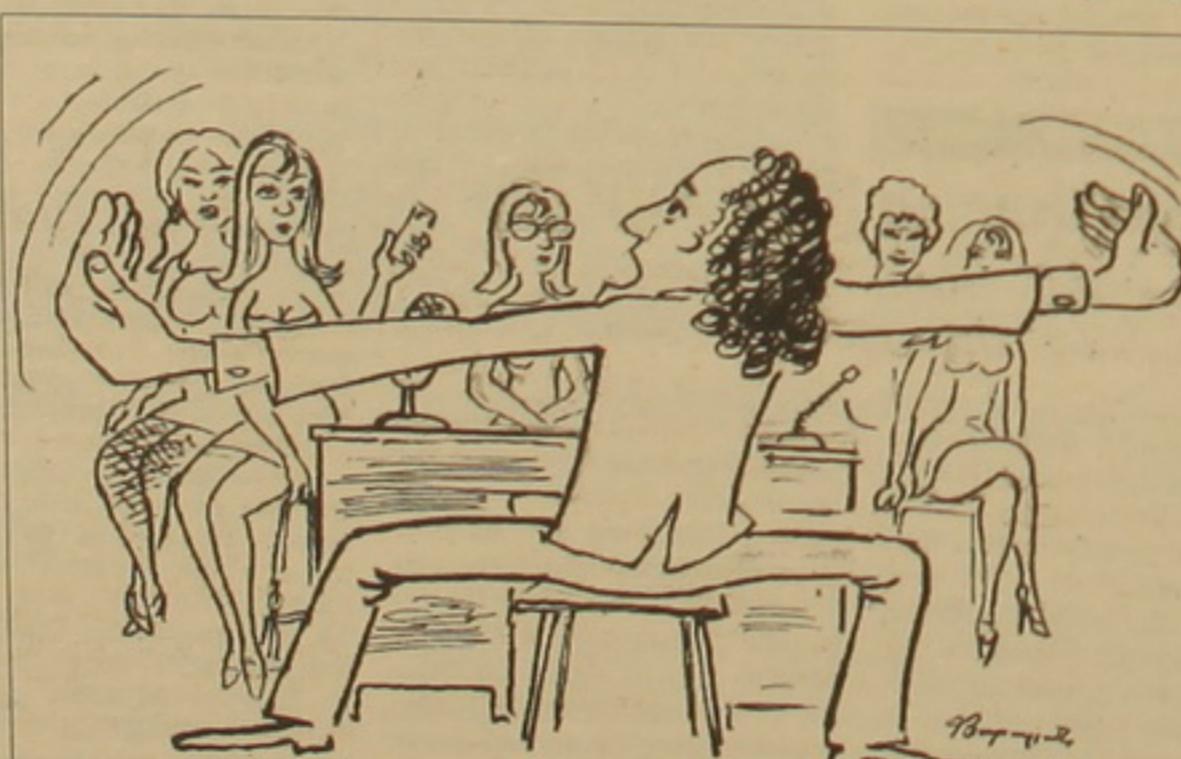
ոչինչ: Սղանդանոցների վերակեն-
դանացման առաջին ու կարելոր
ժայթերն արվում են: Արդեն օս
զործարարներ ցանկություն են
հայտնել նախաձեռնելու դրանց
լայնությունը:

WICED-12 200-001301

Հիմքերը անդելու փո՞րձ, թե՞ արդարացի սոցիոլոգիական հարցում

Սի օր աշեմ բացեցինք ու տեղեկացանք, որ
ապրում են 3-րդ աշխարհի զարգացող երկ-
րում: Արդեն զարգացած երկրներն ել ունեն
առաջադեմի դիրից մաս բափ սվեցին ու
հասկացրին, որ եթե չեն ուզում մեկուսա-
ցած աղբել եւ անզամ մեր իսկ յուղում սա-
ղակվելու հնարջ չըւնենալ, առա դեմք է ծա-
ժեմ համադաշասխանել միջազգային եպ-
րողական չափանիշներին: Մեր ձգտումը
տեսնելով՝ արդեն ժմտադեն հայտնեցին օգ-
նելու իրենց դատաստակամությունը, եւ եր-
կուսեն լօվեցինք գործի: «Միջազգայնաց-
ման» այս ընթացքում Դայաստան ներմուծ-
վեցին նոր հասկացություններ, հներին տրվ-
ցին նոր անվանումներ եւ եղած ու չեղած ա-
րանների անընդհատ բարձրածայնություններով
սկսեցին փորձեր արվել դրանք հասարակու-
թյան մատուցությունում ամրապնդելու:

Եվ դրանցից մեկը գեղեցրային կոչված երեւութեան ամրապնդվեց, թէ ոչ, հայտնի չէ, բայց որ հայտնի դարձավ մեր հասարակությանը եւ ընկալվեց ինաստը հաստատ է: Դե խանի որ խնդիրը կա, դրանցով գրադպու կազմակերպություններ էլ ստեղծվեցին եւ գործում են բավականին ջանադիր: Եվ այսու, համադրելով «Կանանց ֆորում» ՀԿի «Սոցիոմետր» անկախ սոցիոլոգիական կենտրոնի կողմից եւ «Դամաշխարհային ուսուցում» կազմակերպության ու ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության միջոցներով կատարված սոցիոլոգիական հարցման արդյունները, կարելի է եղահանգել, որ կանանց հանդեր սեռական ունձգությունները խոչընդոտում են ՀՀ-ում փոքր եւ միջին բիզնեսի զարգացմանը, խանի որ, ըստ հարցման արդյունների, սեռական ունձգությունները կատարվում են աշխատանի ընդունվելիս կամ ընթացքում: Խնկ զոհ են դառնում 31-40 տարեկան բարձրագույն կրթությամբ, բարեկեցության որոշակի մակարդակ ունեցող կանայք անկախ



ամուսնական լիճավահ

Համաձայն հարցման հեղինակների ծեւակերպման, մինչամուսնական տարիի կանայք սեռական ուննագության անհաջող փորձերի օրինակ են: Դեռարիդի է, ի՞նչ է ենթադրվում սեռական ուննագություն ասելիս եւ ո՞ր է հայաստանաբնակ կնոջ մինչամուսնական տարիը: Եթե հիմք ընդունենք օրենով սահմանվածը, առաջայատանում ամուսնական տարիը համարվում է 17 տեկանը: Այստեղից դեմք է ենթադրել, որ մինչամուսնականը սկսվում է ասենք, 15 տարեկանից: Դիմա դատկերացնենք ոչ հիմքանու հոգեբանության մեջ հայ տղամարդու, որը դատաւաս է սեռական ուննագության ենթարկել մինչամուսնական տարի:

Իում գտնվող կնոջը՝ Եկ Վիործենի նաեւ մասկոր հաշվել Երանց հնարավոր բանակը Աթենք ասած ինիս ուղղակի չեմ դատկուացնում ոչ այդ տղամարդուն, ոչ էլ, առավել եւս Երանց ու այլուն.

վել եւս, նրանց շատ լինելը:
Նույն հարցման արդյունուվ դարձվել է, ո
ոչ դակաս վասնգված են նաև ուսանողու
հինգեր, որոնք նույնդեմ սեռական ուննացու
թյան միջ անհաջող փորձերի շնորհած արժանու
նուն: Ասենք, որ Երեւանի 10 համայնքներու
ու հանրապետության 4 նարզերում հարցվել
են 500 կին եւ 100 տղամարդ: Պարզվել
որ հարցվածների 63-64 տոկոսը ենթարկվել
է սեռական ուննացության: Ըստ այդ տվյալն
ից, Դայաստանի յուրաքանչյուր 600 բնակչի
384-ը ենթարկվել է սեռական ուննացության:

թյան: Ասացվում է, որ հարցվածները, բաժանված 2 խմբի, զբաղված են ուսնագելով՝ ի ուսնական աշխատանք:

Դարցնան մյուս տվյալների համաձայն, կանանց 78 տոկոսն իրեն համարում է ճնշված, ոտնահարված ու բռնության ենթարկված: Դնարավոր է դարձել, այդ կարգավիճակում չգտնվելու համար կիմն անելիի ունի՝, թե՞ ոչ: Նույնական հարցումը դա չի դարձել, բայց դարձել է, որ կանանց 2/3-ը, իսկ տղամարդկանց 1/10-ն է հավատում սեռական ունձզությունների դեմ արդյունավետ դարձարի հնարավորությանը: Եվ որպես հարցնան եղրակացություն՝ հեղինակներն այժմ տվյալների հիման վրա փոփոխման ենթակա են համարում տղամարդկանց մասնակիունը եւ ընդգծում, որ նրանք որոշումներ են ընդունում հասարակության բոլոր մակարդակներում: Ենթադրության տողատակում ընկալեցին հետեւյալը՝ որ կանայի դեմք է ծանրակշիռ դեմ սահմանադրության մարմիններում: Ահա թե Դայաստանում ուր հասան սեռական ունձզությունների չափը. «Տեղն ու դեր» ուսումնասիրելիս: Բայց ի Վերջո առանց այս ամենի էլ արդեն երկրությունը է գենդերային բաղաբականությունը, որը կանոնավոր է կամ անօրինական գործառությունների համար: Դնարավոր է մի որ էլ արբանանի ու տեսնենի, որ փորձում են մեր մասնակիության մեջ ամրապնդել կանոնադրության գաղափարը: Կարիք կա ինչ ուղղված է առաջի կողմէ:

Եկ Վերջին հարցը գուցե միջազգայնաց-
ման այս ընթացքում չփորձեն սեփականել
նաեւ «միջազգային» արածները:

Հ. Գ. Ներկայացրին զերծ մտալով
բացառության գաղափարից:
Լուսաբանությունը

